

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félvre . . . 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 flr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.
Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 flr.
többször közölve 10 flr.
Bélyegdíj: külön 60 flr.

Tartalom: Búcsúszó. (Trsztyénszky Ferencz). — Karácsonyra. (Sass János). — A jövő képe. (Gaál Mihály). — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Búcsúszó.

„Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek és e földön békesség és az emberekhez jóakarat!” E karácsonyi gloriának ünnepélyes hangjaival fejezem be szerkesztői s kiadói pályafutásomat.

Igen! ő neki, a megsegítő kegyelem Urának legyen hála tizenhárom éven át szerény szolgálja iránt tanúsított irgalmáért.

De őszinte köszönetet kell mondanom azon mélyen tisztelt munkatársaimnak is, kik híven támogattak gyakran igen nehéz teendőimben.

Köszönet, őszinte szívből fakadó köszönet egyházunk azon férfainak is, kik mindvégig anyagi pártfogásban részesítettek, közöttök nem egy, a ki többszörös előfizetéssel lehetővé tette a lap fentartását és kiadását.

S midőn a tisztelt olvasó közönségnek is hálás köszönetet mondok, egyuttal kötelességemnek tartom kérni, kegyeskedjék sokszor észlelhetett gyöngeségemet, melyet magam érzek legjobban, megbocsátani.

Ha személyemmel megszakad is az eddigi kapocs, ne szakadjon az meg szerény vállalatommal s kérem, tartsák meg tisztelt olvasóim buzgó pártfogásukat a lapnak továbbra is s bizalmukat ruházzák át a szerkesztésben és kiadásban utódomra.

A kegyelemnek Ura és Atyja pedig áldjon meg mindnyájunkat, áldja meg szeretett egyházunkat s kedves magyar hazánkat.

Isten velünk!

Trsztyénszky Ferencz.

Karácsonyra.

Nagy az Úr Isten hatalma! Bárhova vessem szemeimet a körülöttem zsongó nagy mindenségben, nézzem bár a szálló hópelyhek parányi jegeceit, vagy a hegyóriások egetostromló tömegeit, tekintsem bár a pillangó szárnyainak himporát, vagy az állat és növényvilág töménytelen nagyságu alakjait, a patak dallamos csevegését vegyem bár figyelembe, vagy az ember és emberiség életének csudaszerű, kimagyarázhatlan nyilatkozatait, a világnak legnagyobb és legkisebb jelensége az Isten mindenható hatalmát hirdeti. Hol az a bölcs, hol az a hatalmas, hol az a testi vagy szellemi erő, ki csak egy árva fűszálat volna képes létre hozni, az Isten pedig uralkodik száz világ felett s tudta és akarata nélkül egy hajszál sem hull le fejünkről.

Mi az ember e végetlen hatalomhoz mérve! Parányi féreg, mely a mindenség egy kisdudor-

szemén öröm s bánat közt pergeti le rövid életének napjait. Ezer ellenséggel küzdve tartja fenn lételet, fentartja faját és jó vagy balsorsa szerint érve el törekvéseinek célját, sirba hanyatlik. És mégis e parányi lény a nagy mindenségben e végetlen hatalom egy szikráját hordozza kebelében. E prometheusi erő hatalmat ad neki, hogy lábai alá vesse a természet rengeteg erőit, kikutassa ezek örök törvényeit, tulszárnyalva parányi lakhelyét bekalandozza a nagy világot s kiemelkedve a mulandóság köréből felszálljon a királyok királyának trónja elé s megnyilván szemei lássa és átérezze ennek mindenható hatalmát. Az Isten képére teremtett lény érzi, hogy szívében Isten lelke lakozik, és midőn felemelkedik ő hozzá az áhitat szárnyain, kimagyarázhatlan üdv érzete hatja át egész lelkét, vérségi viszonyt köt a végetlenséggel, kit édes atyának nevez. Mily boldog az ember!

Es mégis hányszor eltántorodik azon utról, mely

Istenhez, a boldogsághoz vezet. Szelleme erejének tudatában, szorgalma és kitartása nem remélt eredményeiben elbizakodva botorul önmagát isteniti, az üdv hosszú és küzdelmes pályájának akadályaitól kislelkűen visszariadva önkészítette bálványok előtt hajtja meg térdeit, vagy erőszakosan elfojtva, meggyilkolva a szívében lakozó isteni erőt, állati mindennapisággal tengeti életét. És felüti fejét akkor a sátán, és akadálytalanul garázdálkodik az Isten kertjében, borzalmas szörnyetegekkel népesíti be az egész vidéket, hol az ember lehel; kegyetlenkedés, viszály, zsarnokság, gyávaság, félelem, kétségbeesés s végetlen boldogtalanság terjed minden felé! Az Olymp istenei helyett Minotaurusok, Chimaerák, Prokrustesek uralkodnak az emberek szívében.

De az Isten kegyelme végtelen! Hatalmas karjával lecsendesíti a háborgó zivatart s kifogyhatlan szeretete jeléül a szívárvány tündér hidjával köti össze az eget és a földet. Egy intésére elmúlnak a téli fürgetegek s meleg napsugár, szelid szellők, harmatsepből fűdött ibolyák illata hirdetik boldogító kegyelmét. Egy szózatára világgá szaladnak az emberek szívet gyötrő szörnyetegek és világölelő szeretet, egyetértés, szabadság, önérték, bizalom, hit és végetlen boldogság út tanyát palotákban és kunyhókban. Mikor eljő az idők teljessége, a midőn az ő végetlen bölcsesége jónak látja, elküldi az ő szent fiát, ki visszavezeti a tévelygő emberiséget az igaz ösvényre, és mi a hála és öröm szent áhítatában kimagyarázhatatlan boldogsággal zengünk neki Hozzáát.

Tévelygés korát éljük ma is. Eltávoztván az üdv útjáról szívünk vérével hozunk áldozatot önalkotta bálványainknak, élvek és földi javaknak, zsarnokság rabbillincseit vonszoljuk lábaink és fásult kebel, rettegés által földhöz sújtva tehetetlenül nézzük, mint gyilkolja le a szörnyű kényur gyermekeinket, mily telhetetlenül szívja életünk legdrágább ereit, hogy azokból táplálkozzék. A megsemmisülés borzasztó jelenségeit reszkető szívvel látjuk feltűnedezni.

De az Isten kegyelme végtelen! Mindenható keze most sem rövidült. Millió és millió ajak zengi ma is „Hozzána a Dávid fiának“ és óh nyílnak meg füleitek, szakadjon fel a homály szemeteikről, látván lássátok, hallván halljátok, hogy e zengedelem nem pusztán szokásból fakadt öröm és hála nyilvánulása, hanem egy szebb jövő sejtelmének trombita harsonása. „Tudd meg, verszopó Heródesz, hogy ő nincs elveszve! Jóllehet nehéz napokat élünk, jóllehet tagadhatlan, hogy még súlyosabb küzdelmeknek néz eléje a vallás embere, de csaltalan jelek mutatkoznak az égen és az emberek szívében, melyek a megváltó közelségét hirdetik. Emberek, készüljete, dereng már a hajnal, és midőn szétárad a földön az Isten kegyelmének világboldogító sugára, készen legyen kebletek, hogy azt befogadhassátok.

Nagy az Úr Isten kegyelmessége! Mikor az emberiséget az önalkotta bálványok: aranyszomj, dicőségvágy, érzéki élvek utáni kívánság a boldogtalanság legmélyebb örvényébe sodorják, a legönzet-

lenebb érzelemnek az atyai szeretetnek palástjában jelenik meg és a kétségbeesés szélén álló lényt fiának fogadva családi érzelmek mennyei gyönyörében részesíti. És mikor az ember lelkét a mindennapi tapasztalatok keservei földre sujtják, bilincsekbe verik, előléssel fenyegetik: a kereszténység ez örömtünnepén megcsendül minden tűzhely körül az atyai szeretet dicsőítése s feltámasztja, életre kelti, felmagasztalja ez az elgyötört lelket ama tudatban, miszerint van számára az élet zivatari közt egy csendes békés tanya, a szeretet tanyája, a család, hol ember Istennek és Istenben üdvözülten él. Mily boldog az ember!

Sass János.

A jövő képe.

A törvényhozó előtt mindig egy ideál lebeg, mely felé a jelenlegi állapotokat fejleszteni kívánja. Egyházunk jelenlegi állapota a rendezetlenség — a szegénység és a békétlenség képét tüntette elő: azért a zsinat, mint az egyház törvényhozó gyűlése megalkotta az egyház alkotmányát, hogy az egyház minden szervének helyét és hatáskörét kimossa; megalkotta a közalapot, hogy egymás terhét hordozva az elszégyenítő nyomorúságon enyhítsen; és arányosította a kerületeket, hogy az egy kerületbe magát befészkeljék s a haza békéjét s az egyház reputációját tönkre tevő nemzetiségi törekvéseknek véget vessen. A rend, jollét és béke volt tehát azon eszmény, mely felé a zsinat, mint törvényhozó egyházi szerv törekedett,

És ez bizonyosan minden egyházát igazán szerető, buzgó léleknek szent törekvése.

Óhajtunk kell, hogy úgy az egyesek önkénye, mint a többség zsarnoksága az egyház terén megszűnjék, s az itt-ott gúnyolt paragrafusok segítségével a speciális eset részrehajlatlanul elbiráltassék. Nem szabad csekélybe venni a készülő szabályrendeleteket sem, mert ezek hivatva vannak az egyházi alkotmány hézagait kitölteni. Szükséges, hogy legyen a helyi gyülekezetnek is szabályzata, mert már magának a szabályzat létezésének tudata megnyugtatólag hat a kedélyekre. Szükséges, hogy az esperesség, kerület és egyetem tisztviselőinek hatásköre, s a gyűlések tanácskozási rendje megállapíttassék, nehogy a formális kérdéss feletti viták eltereljék a testületek tulajdonképi feladatuk teljesítéséről. Ez nagyon óhajtandó, hogy a lelkészválasztási eljárás kérdése lehetőleg egyöntetű megoldást nyerjen, nehogy a különböző rendszabályok által a kerületek egymástól elszigeteltesse.

Óhajtunk kell egyházunk anyagi jóllétének fellendülését is. Ne elégedjünk meg azzal, hogy némely egyházaink virágoznak, de lássuk a nyomort is, melyben mások sínylődnek: „Ha egy tag fájdalmi nagyok: gyógyítsák az összes tagok“ éneklé „az ország papja.“ A rendkívüli, különös viszonyok beálltával szükséges gyámolításra hivatott az egyházi gyámintézet, a rendszeres, állandó segélynyújtásra

szerveztetett az egyházi közalap. A rendszeres segélyezéssel összefügg az egyházi vagyontügy rendezése. Meg nem engedhető, hogy a segélyezésnél főszerepet vigyen a szemérmelenség és a protectio. Ha egyszer minden egyház vagyoni állapotának képe előttünk fog állni, és tudni fogjuk, mely egyházban mennyi a lelkész javadalom; és mennyi teher nehezedik valamely egyházközségben a hívek vállaira: akkor nem lesz szükség sem arczpirító alázatos folyamodványokra, sem a befolyásos egyének nagy hangu ajánlatára. De eltekintve a szegény ügytől, kívánatos az egyházi vagyon rendezése a máig teljesen hiányzó ellenőrzés szempontjából is. Mert egyes buzgó lelkészek a mostani viszonyok között is bámulatos módon virágoztatták fel gyülekezeteiket; de sok helyen a kész vagyon is elkallódott.

A zsinat végül a béke érdekében arányosította a kerületeket. Hát biz az nem annyira külső mint belső arányosítás. Zólyom és Turócz csak úgy függ össze a bányai kerülettel, mint Kelet-India Angliával. De a békés elemek most praevalensnek mind a négy egyházkerületben. Igaz, hogy a renitentia most három kerületben ad dolgot a vezérlő férfiaknak: de a türelem, higgadság s itt-ott erély megtörik az ellenállást, mert a lelkészi kar előbb-utóbb belátandja, hogy a tót nyelv iránti szeretete mesterségesen felcsigáztatott némely nem tiszta szándékú, szerepelni vágyó világi férfiak által.

Hogy azonban a nemzetiségi vidékről származó, s lelkészi pályára készülő ifjak elvonassanak ezen az egyház békéjét veszélyeztető ellenséges befolyás hatása alól: végre-valahára gondoskodni kell lelkész-képző internátusról, ha másképp nem lehet, a három theologiai intézet összevonása által is. Hiszen már az magában abnormis állapot, hogy a legtöbb helyt silány javadalmazásu evang. lelkészi pályára az előkészület nagyobb költséget igényel, mint más dúsabb javadalmú világi pályára. Nem csuda tehát, ha amarra csak a koplalni tudó tót diák vállalkozik. No de a lelkészi hiánynak is meg lesz jó oldala abban, hogy az oly lelkészi állomások, melyeknek jövedelme „élni kevés, meghalni sok“ kevesbedni fognak, s ez közvetve a lelkészek társadalmi állására, miveltségi színvonalára befolyással leend. Összefoglalva már most az egyes vonásokat, melyekből a zsinat egyházunk jövő képét kiabrázolni igyekezett, látjuk, hogy annak valóításához még nagy munka és hosszú idő kívántatik. S még akkor is feltételeznünk kell a mostani kedvező viszonyokat. Mert — úgy látszik — a dolgok zavarodnak. Csak hazai állapotainkat véve figyelembe, a már most — még a megyebizottsági tagok választásánál is — hevesen fölépő néppárt az ultramontán hatalom kezébe akarja játszani hazánk sorsának vezetését. És ezen célja elérésében az eszközökben épen nem válogatós. Ha önállóan nincs kilátása győzelemre, az elégtelen elemekhez, az ellenzékhez csatlakozik, csak a létező felforgatását keresve, hogy a zavarosban halászhasson. Hát ha sikerül neki hazánkban Belgiumot csinálni, pedig anyagi eszköze meg van hozzá, s a népet

már sikerült fanatizálnia: mi lesz akkor egyházunkból? A kép, mely a jövőben ekkép int felénk, bizony igen sötét. Sajnos, hogy most a kezdet zavarában sokan hiveink közül sem látják azt a torzképet.

Azért míg nem késő, erősítsük a protestáns öntudatot, neveljük az összetartózkodás érzetét, ápoljuk a testvériséget és vessünk véget az atyafiak közt duló viszálynak.

Az ős ellenség

Most is rettent még,

Nagy hatalmassággal,

Gonosz csalárdsággal

Tönkre akar verni mindenkép

Gaál Mihály.

BELFÖLD.

Válasz Zemán e. jegyző úr támadására.

(Vége.)

IV.

„Askálódásom“ az új főesperes és az új esp.-felügyelő urak ellen. Vagy két esztendője már azt gondoltam, hogy jobb idők derülnek reám. Kikutattam ugyanis, hogy az-ért kellett nekem annyit nyomorognom, mivel a papi hivány meg volt csonkítva számításom szerint k. b. 490 frttal. Így p. o. a széna az 1863-diki egyházlátogatási jegyző-könyvben levő hivány szerint 187 mázsa, ebből elődöm már 50 mázsát se kapott, én meg már egy szálát se. Ha ezt nekem megítélnék, legalább feleségem elköltött atyai öröksége kerülne meg, mert borzasztó az a tudat, hogy a feleség tartja ki az embert. Bejelentettem tehát legalább a széna állását az esperességnek. És mi történt? Ambár az esperes úr e. yik leiratában beismeri, hogy ehhez valamennyi szolgálóati éveimre jogot formálhatok, mégis 7 év helyett a gyűléssel megítéltetett csak kettőt, és Zemán úr ennek is csak a felét vette be a jegyzőkönyvbe csupa merő jóakarattól. Amidőn ez ellen fölszóltam, az esperes úr felelete ez lett: nyugodjam már bele, már ki van a jegyzőkönyv nyomatva; de legalább a maradékot azután annál szigorúbban hajtassam be. Látva, hogy csalódtam reményemben, hogy legalább a kedélyeket lecsillapítsam, még ezt a maradékot se szedtem be az eredeti hivány szerint, hanem már csak az elődöm megcsonkított hiványa után; úgy hogy egész telek után bejött az anyában 1 frtjával, a filián 50 krjával. De imé még így is találkoztam egy lelketlen, aki fölizgatta a híveket, hogy adjanak föl. És föl is adtak; s habár az ítélet nekik kézbesítve volt s az ellen már a tanító szavára sem apelláltak, bepanaszoltak, hogy zsarolnák őket, szénát szedek tőlük, pedig nem is tudják, mi alapon. És ki vezette be őket ő méltóságához? Maga a főesperes úr, aki elítélte őket és aki megparancsolta volt nekem, hogy szigorúan járjak el ellenök. És kit vezetett be? Azt, aki fölizgatta volt a híveket. És hogy ez egyenesen várta is ezt a főesperes úrtól, kitűnik az ott fölvetett jegyzőkönyvből, mely szerint azért jött a ker. közgyűlés alkalmával Miskőlczra, mivel tudta, hogy akkor ott lesz a főesperes úr maga is. És a főesperes úr megengedte, hogy előtte ez ember hamisan vádoljon, rágal-mazza papját és csalja püspökét!

A vád levelet, a főzinkos privát vádjaival megtoldva, az esperességi gyűlésen maga adta át nekem a főesperes úr, meghagyva, hogy erre relatióm irjak ő méltóságához; de csak röviden, mert ő már informálta a püspök urat, s az már úgy is tudja, hogy ártatlanul vádolnak.

Attanulmányozva az iratokat, láttam, hogy itt a diabolus rotae tulajdonképen maga a főesperes úr, és így kétségbe vontam az ő ilyenmő informálását. A miért is

lementem ő méltóságához Miskolcra magam, s mivel ott nem leltem, lementem utána Budapestre, hogy az ügyet tisztázzam. Ő méltósága csak ugyan nagyon elcsodálkozott, amidőn neki előmutattam az esperességi jegyzőkönyvet, amely engem mind arra fölhatalmaz, amit tettem. És midőn azután a főkölöpos privát vádjait is okmányokkal megczáfoltam, kimondta, hogy belátja, miszerint ártatlanul vádoltak és megnyugtatta, megígérte, hogy elégtételt kapok és meglátom, hogy „nem csak az égben, hanem a földön is van még igazság.“ S midőn kimondtam, hogy még ezt esperességemben nem igen tapasztaltam, hangsúlyozva mondá: „De most tapasztalni fogja!“ (Ime ez azaz „áskálódásom“ az új főesperes úr ellen.)

Nézzük, hogyan teljesedett be püspököm jóslata. — Elégtételt adni elküldte az új esp.-felügyelő urat, aki az elégtételadást azzal kezdte, hogy már abban a levelében, melyben lejöttét tudatja, megdorgált és fegyelmi vizsgálattal megfenyegetett. Ő méltósága, úgy látszik, abban akart nekem elégtételt szolgáltatni a híváncsonkításért és szenvedéseimért, hogy karácsonyi ajándékul már 1895-re akarta fizetésemet 800 frtra fölemeltetni. A püspöki kiküldött ehhez így fogott hozzá: Engem a püspök úr kiküldött, hogy már 1895-re emeljem nálatok a fizetést 800 frtra. De kijelentem, hogy ezt nem vagytok kénytelenek megtenni. Itt a törvény, amely ezt csak 1896-tól fogva parancsolja. És így, hogy most emeljétek, ezt a püspök úrnak sincsen jogában megparancsolni. A törvény véd benneteket. Tegyétek tehát, ha akarjátok; ha nem akarjátok, nem muszaj tennetek. És mikor aztán mégis belement az egyház a fizetés rendezésbe, — a fizetést hogy miképen akarta rendezni, ezt már megírtam volt. Még szerencsém, hogy azután az egyház kimondta, hogy ha nem kénytelen a fizetést most emelni, nem emeli. Ami pedig a széna illetményt illeti, itt az új esp.-felügyelő úr kimondta: „Nektek van igazatok, neki nincs igaza.“ S a szénabeszédést illetőleg oly módot parancsolt rám, hogy a már esperességileg megítélt szénailletményt kénytelen voltam az egyháznak visszacsapni. Nekem meg már végre ily tanítást osztogatott: „Nem jó bizgatni a sz., mit bizgatja a sz., mennél jobban bizgatja a sz., annál büdösebb.“ Én azonban mindennek daczára, mint püspököm képviselőjét, képe nek a viselőjét, tekintettem, ép ezért még ezek után is a legnagyobb tisztelettel viseltettem iránta, de sőt asztalomhoz is ültettem. Amidőn azonban eltávozott, jelentést tettem erről ő méltóságának és elégtételt kértem. Ez volt „áskálódásom“ az új esp.-felügyelő úr ellen.

Hogy pedig ne mondhasa a felügyelő úr, hogy mind ezt háta mögött teszem, óvástételemet s az elégtétel kérését az ő kezem át küldtem föl a püspöki hivatalnak: kérve a felügyelő urat, olvassa azt át, s ha belátja tévedését, tegye jóvá és tépje szét az iratot; ha azonban ezt be nem látná, szíveskedjék azt fölküldeni ő méltóságához. Ez volt a Zemán úr által jelzett durva levelem. Vagy két hónap mulva megkérdeztem ő méltóságát, feljött-e az iratom? Mire tagadó választ kaptam s gondolom mindjárt e leiratban azon ígéretet, hogy Egerjésre beidéz majd engem bizonyos terminusra, ahol is az ügyet az esp. elnökséggel tisztázni fogja. Szerencsétlenségemre ez időre megbetegedtem, feküdtem több napig, mint egy fadarab, s ha megmozdultam, a csillagokat is láttam fájdalomban. Hogy mi bajom volt, nem tudom, pénzem nem volt orvost hívatni. A menyiki kollégám is csak a saját költségén sürgönyözte meg ezt Egerjésre. Felgyógyulva, kértem új terminust. De ő méltósága felelete az lett, hogy nincs ideje már az esperességi gyűlésig feljönni ismét, de hogy az esperességi gyűlésen ügyesen tisztázva lesz minden esetre. Addig is nyomorom enyhítésére s saját zsebéből 100, azaz: száz forintot küldött.

Eljött végre az esperességi közgyűlés is. Délig elő nem hozták ügyemet, dél után is késtek vele. Estve felé az esperességi felügyelő úr eltávozott, — no most jön ügyem. Alig hogy azonban az esp.-felügyelő úr után az

ajtó bezáródott, az esperes úr föláll és kijelenti, hogy több tárgy nem levén, a gyűlést bezárja. Zemán úr pedig hirtelen bele vág: én meg ezennel a gyámintézeti gyűlést megnyitottnak nyilvánítom, kerem a jegyző urat stb. stb. Itten szólni tehát többé nem lehetett. Odasietek tehát a távozni szándékozó főesperes úrhoz és kérdelem: Főesperes úr! hát az én ügyem?“ „Ha, ha, ha, ha, ha! Örülhet! hogy így végződött!“ — Tehát bevégződött!

Ime így nem birta ebben az esperességben még egy püspök se megmutatni, hogy nem csak az égben van igazság, hanem a földön is!

Megírtam ezt is ő méltóságának és summázva az egész dolgot, kértem az elégtételt ezután is. Elhallgatott. De utóljára ki is vehetné neki rossz néven, ha ezek után az esperességi felügyelő úr bölcs tanítását legelűzőr is az esperességre alkalmazza. Megérdemli.

Z á r s z ó m.

Zemán úr brutális támadása ellenében védekezni kénytelen voltam. Hogy pedig magamat megvéddhessem, kénytelen voltam fölhozni az elmondottakat, Miután így azonban mindem már a közegyház tudomására jutott, itt vizsgálatnak és ítéletnek okvetlenül be kell következnie, ahol majd kiki megkapja a magáét. Mert ha ez így maradna, többé nem lenne egy esperesség szégyene csupán, hanem az egész egyházé. Ha szavam cigányomese, amint azt Zemán úr mondja, az ítéletnél bizonyára én is majd kikapom a magam részét! Én azonban nyugodtan tekintek a jövőbe, s cikkem bezárva, hasonlót kívánok Zemán e jegyző úrnak is.

Kovácsi Gyula, ev. lelkész.

Kassa, 1895. november 28. (Vége.)

Óh ti nemes és bátor lelkű hitvallók, kik nem szégyeltétek a Krisztus evangéliumát s nyilván az ellenség előtt is vallást tettetek a világ megváltójáról; ti dicső emlékü, hitetekért és a Krisztus egyházáért annyit szenvedett gályarabok s mind ti marttyrok, kik örömet, nem alkudva oda adtátok a legdrágább földi kincseteket, szahadságtokat és élteteket a Krisztusért, lássátok, ime egy magát Krisztus szolgálójának tartó kezében hova foszlik, mivé válik az a dicsfény, melylyel véres homlotokat a hálás egyház felövezte! Ti ártalmas tolakodók, ti bolondok a Krisztusért, mert nem tagadtátok meg őt, miért nem vonultatok vissza a kényelem párnáira, miért nem fogadtátok el a bizonyára néktek is kínált aranyat és ezüstöt?! Ti esztelenek! Lássátok, lett volna éltetek, pénzetek és kényelmetek, nem ártottatok volna annyit az egyháznak s nem hurczoltattok volna magatokkal annyi békés kereszttyént a kegyetlen halálba! A hitért és a szabadságért folyó jogos harcznak tehát el kell némulni, csak hogy vér ne folyjon és a test megmaradjon! Mert immár drágább a test, mint a lélek, ékesebb a rabláncz, mint a szabadság, becsesebb a sötétség, mint a világosság, becsesebb e föld, ez élet az ő kincseivel, mint a menny a hittel és az örök üdvösséggel?!

Nem káros az egyház történetének ily kezekben való tanítása? milyen az itteni gymn. és reáliskola felső osztályaiban, hol nem is az ev., de ev. ref. — Isten ments, hogy állitnám, hogy ily tartalmú — tankönyv szerint tanit. De csoda-e aztán, ha terjed a nézet: vizet prédikál, bort iszik! Csodálkoztok még azután, ti kerületbeli hittanárok, kiknek Csiskoval már volt dolgotok, hogy ő a ti, ti pedig az ő tanításával és nézetével megelégedve nem vagytok?!

Ezek után engedje meg ntü. Szerkesztő úr és a t. olvasó, hogy Csiskónak személyemre vonatkozó rágalmait kimutassam. Azt mondja: „fékezhetetlen nagyravágyó va-

gyok." Nagyravagyás és protestáns lelkész mily lehetetlen és ismeretlen barátok ezek! Czékus László kartárs úrtól hallottam, hogy egy nagyravagyó r. k. plébános, hogy fel-tűnhessen és előléptetésre érdemet szerezzen, vele kötött ki, kivel ő Czékus aztán érdeme szerint elbánt s ez emelte fel az együgyű falusi plébánost gazdag, városi kanonoki tisztségre és lehet, hogy még fog emelkedni. Ily nagyra-vagyás utján azonban én ugyan hova kívánjak felemel-kedni? Még a legmagasabb fokon is, mely után, minél in-kább látom az egyházi duló életet, annál kevésbbé vágyó-dom, de még ott is csak igénytelenség, szerénység, az em-berektől meg nem hálált munka és szegénység lehetne ju-talmam, és a békesség mindenkinek kedves.

Azt mondja: „ez az öndicsőítéskeresés az ő átka, mutatja ezt s szomorú emlékü nyustyai ügy, hol babérokat aratott sárból.“ Kemény, fagyos tél volt akkor! E lap t. olvasó közönsége jól ismeri a nevezetes nyustyai papvá-lasztást, tudja azt, hogy az egyházi és politikai hatóságok-kal szemben renitens község, hogy a pánszlávismus miatt kizárt Krizsánt meg nem választhatta, tovább két évnél makacsul ellenkezett, más papot befogadni nem akart és a legnagyobb botrányokat és zavarokat idézett elő. Hogy ennek vége legyen a kerületi és az egyetemes gyűlés fel-hatalmazása folytán boldogemlekezeti Czékus püspök en-gemet, mint adminisztrátort karhatalommal helyezett be a községbe, hogy vagy békés uton a renitens községet jó utra térítsem, vagy ha így nem siker-ül a karhatalom döntsön. Egy a theologiából alig kikerült kezdő papra nehéz feladat az annyira szervezett, kívülről támogató, vezető, a végtelegekre összeesküdt párttal szem-ben, a küzdelemben már kifáradt és tehetetlen akkori es-perességi elnökség mellett, különösen akkor, mikor az egész ügyet vezető, az adminisztrátor legfőbb támasza az erős püspök rövid idő múlva meghalt. Elet és halál harc volt az, s bizony ha a gondviselés, a zsandár és a katonai szuronyok nem őriznek, ott veszttem volna. Ily viszonyok között midőn láttam, hogy békés lelkészi működéssel az elvadult népet én megszelidíteni, jó utra terelni nem tu-dom, a folytonos éjjeli és nappali izgalmak között testileg teljesen megtörve s nehogy esetleg az én személyemen és eljárásomon muljék az ügy, hogy jöjjön próbáljon más, háromszor adtam be lemondásomat és kértem elbocsáttatáso-mat. Nem engedtek, ott tartottak végig, míg karhatalom-mal az ellenszegülő község megtörve és megadva magát békességben papot nem választott.

E tényekből látható, hogy a nyústyai dicsőséget én nem kerestem, vele most muszajból a nyilvánosság előtt engedelemmel és elnézéssel dicsekszem. Generálisom oda kipanacsolt s én mint hű hatona követtem tábornokom, püspököm szavát s a felém irányított ágyú torkától sem riadtam vissza.

„Az öndicsőítés keresés átkát — mondja továbbá rá-galmazóm — mutatja azon jellemző cselekedete, hogy fő-nökét, ki őt segédlelkészül Kassára hívta, rövid néhány hónap után a hivatalból le, a parochiából ki akarta tétetni.“ Ezen aljas rágalomnak magyarázata ez: Elődöm Scultéty pár év óta súlyos betegségben, agylágyulásban szenvedett, e válságos helyzetben, hogy e régi egyház tel-jesen tönkre ne menjen s hogy a beteg lelkészen segítve legyen, a püspök úrnak ajánlatára az egyház engemet hi-

vott és választott meg segédlelkészének, illetőleg adminis-trátornak, s miután a lelkész nehéz betegsége miatt a hi-vatal viselésére teljesen képtelen volt s a felgyógyuláshoz nem volt remény, már az én idejövetelem előtt a főesperes úr az egyházzal egyetértve gondoskodott a lelkész teljes nyugalomba helyezése iránt, mit aztán az egyház már itt létemkor a legnagyobb önmegterhelhetés árán, midőn kel-lőleg gondoskodott érdemes, beteg lelkészének és család-jának megélhetéséről, a parochiális épületben további laká-sáról és egyéb módjában álló szükségletekről — fogana-tosítani akart, mely egyházi intézkedésre a főesperes úr 1891. évi 28. sz. a. az egyház felügyelőjéhez következő levelet intézett, melyből csak a tér szüke miatt a szóban forgó dolog lényegére szórul-szóra hitelesen csak ezeket közlöm: „A f. évi s hó 18-án tartott egyházi köz-gyűlés hozzám beterjesztett jegyzőkönyvből megnyugvással értesültem, hogy a t. Egy-ház közállapotának fenforgó bajain lehe-tőleg segíteni, zilált ügyeit rendbe hozni komolyan igyekszik. A célba vett rendezke-dés egyház-rendeletünk értelmében egé-szen helyes stb. — Látja ezekből t. olvasó a rossz-akaratot, mely hogy saját bűnét palástolja s ne álljon egyedül, társakat keres. Kegyelem Istene! nyujts e sötét léleknek elegendő mennyei világosságot, hogy ne járjon a sötétben s megtanulja, hogy van kegyelem és a bűnnek megbánása nem szegyen!

Allítja továbbá rólam e szájalomra méltó régalmazóm: „a mi pedig önkárosítással járó önzetlen működését illeti, arra furcsa villágosságot vet az a tény, hogy minden lépten-nyomcn elhalász német nyelven végzendő funktiókat, melyeket azonban a nyelvet nem bírván, „vidékről hívott segítőtársal végeztett. — Halászni, hivatgatni tőle nincs módomban, szerényebb viszonyú egy-házamban semmi előnyt nem biztosíthatok, őrzöm, gondolom a magamét, máséra nincs szükségem, de sőt azt mondhat-nám, hivatgatni is nincs szükségem, jönnek onnan maguktól, önként; most mikor e sorokat írom, jött hozzám tőle, egy azelőtt soha nem ismert, vele nem beszélt házaspár, kérve vegyem fel egyházamba, teljesítsem — egy teljesíthető — kérelmüket, mert ha azt én nem teszem, ők készek akkor inkább gyermekeikkel együtt egyházunkból kilépni. A békesség végett s hogy próbálják még együtt kiegyen-líteni ügyöket, rábirtam arra, hogy tőlem mentek hozzá. Ugy van-e? s lássa e becsületes emberek előtt is, ok nél-kül, hogy gyalázott; csodálkozva megmondták. — Higye ei t. olvasó, ily viszonyok között nehéz a lelkész helyzete. — A mi pedig a „német funktiókat“ illeti, itteni működésem alatt kettő fordult elő. — Egy szülei vel gyermekkorától egyházzal tartozó leány 3 évvel ezelőtt férjhez ment egy szintén egyházzal tartozó oly férjhez, kinek eskü-vőjére Csehországból jött szülei csak németül beszéltek. — A szülőkre való tekintetből pár hónappal az esküvő előtt felkértem, végezném el a németül az esketést, szivesen és mint független, önálló egyház lelkésze nemcsak németül, de francziául, vagy bármely nyelven is jogosan tenném, de mert nem bírom a német nyelvet, felkértem Csiskot, lenne szives ezen esketést helyettem elvégezni s csak sajnálom kellett, hogy e collegiális szivességre, minőt én helyette nem egyszer végeztem, őt felkértem. — Gógös, egyháza-

mat és engemet semmibe nem vevő durva módon össze szid, hogy merészeltém én németnyelvű funkciót elvállalni, rám rival, hogy utasítsam hozzá az illető feleket s ha holnap délig a polgármestertől kieszközli számukra a háromszori kihirdetés alóli dispensatiót (még az én törvényes és helyes, templomban történt, kihirdetésemet sem fogadva el) úgy holnap magesketi, a stolát beszedi s beanyakönyvezi. — Ez ügyben hozzám intézett leveléből idézem e szavakat. — Ily viszonyok között, hogy a feleknek óhaját teljesítem, kezdek a német formulával küzködni s e küzdelemben a gondviselés küldte nekem Mikler Sándor akkori tokaj-ujhelyi lelkészt, ki itt lakó sógora, nővére látogatására jött s engemet is hívásom, tudtomon kívül meglátogatott, s ekkori felkérésem folytán ő végezte el aztán az esketést. Ugyan hova jutnék, miből fedezném az uti költséget Tokajból Kassára és vissza?! A másik mult évben hasonló viszonyok között előfordult német esketést Domján Elek miskolczi segédlelkész végezte helyettem, ki szintén tudtom és meghívásom nélkül utazva Szepesség felé meglátogatott engem is s miután az illetőknek jobban esett a német nyelvű szertartás, elvégezte ő helyettem. — Ezen méltatlanul rágalmozott és bűnrészeséggel vádolt becsületes urak helyett, míg nekik alkalmuk léssen e vádat megtorolni, azt itt a leghatározottabban visszautasítom.

Vissza élek már a ntű. szerkesztő úr engedelmével és a t. olvasó türelmével, de legyen még megengedve a „tisztesség“ oda dobott vádjára — bár ezek után szükség nem volna — még röviden megfelelnem s a köztünk levő viszony magyarozatát adnom. Az itteni viszonyokat nem ismerve, miután meghívtak és megválasztottak 1890. június 14-én eljöttem Kassára; legelső kötelességemnek tartottam az akkor még csak német szerzők után újszempillált, gyermekek által föl nem emészthető, rideg rationalismusért erősen lekritizált vallási tankönyv után ismert Csiskót meglátogatni. Én is előtte ismeretlen voltam. Ezen első látogatásnál céljára jellemzően így fogadott: „Minek jött ide öcsém, nincs itt mit keresnie, az egyház élettelen cadaver, 100 frtból hogy fog itt megélni s újságai között keresett egy üresedést hirdető pályázatot, mennék oda. Hasonlóképpen tett az Eperjésről ide istentiszteletet végezni eljárt theologusokkal is; tette ezt akkor, mikor a lelkész teljesen képtelen volt szolgálatot teljesíteni s az 500-nál jóval felül az egyházhhoz tartozó lelket gondozni. — Célja az volt, miután a súlyos beteg Scultéty lelkész napjai már meg voltak számlálva, hogy senki számításaiban és czirkulusaiban ne akadályozza, ne zavarja, ily viszonyok között az egyház mint érett gyümölcs önmagától összemoljon s az ő kebelébe beolvadjon. Midőn alázattal megmondtam, hogy mégis kell velakinek itt lenni a funkciót végezni, itt maradtam s Csisko az alkalmat fölhasználva még mellette is, mint káplán békességben működtem. Pár hónap mulva Scultéty lelkész meghalt, Csiskonak ekkor célja volt a kassai magyar-tót egyházhhoz vallási létérdekükkel kötött és tartozó falukat, nagy vidéket elcsatolni, a városiakat beolvasztani s az egy egyházhnak lenne ő rendes-, én pedig segédlelkésze. Egyháзам az egyesülést szintén a legőszintébben akarta, annak üdvös keresztülviteléhez minden lehetőet elkövettek, de nem

tartotta helyesnek, e lapban is nem rég közölt okoknál fogva a kassai egyháztól máshova nem tehető vidéket elcsatolni, nem tartotta czélszerűnek azt, hogy a kassai exponált egyházhnak, melynek még Csisko idejövetele alkalmával is három rendes lelkésze volt s tisztességesen megélni tudott, hogy csak egy rendes — és egy segédlelkésze legyen; ez visszaesés volna a szép multtal szemben, nem elegendő a jelenre, midőn az egyház vagyoniilag is, tagjaiban is megerősödött, hol három nyelven kell végezni az istentiszteletet, annyi mindenféle intézetben a hitoktatást teljesíteni, kivánta ez okból egyháзам hogy legyen az egyesült egyházhnak is legalább két rendes lelkésze, kiket tisztességesen eltartani megerősítés nélkül elbir s ha a szükség kívánni fogja, legyen hitoktató is. — Akart tehát egyháзам a föltétlen megkivánt mindennapi egyházi szükségletekről és lelkészeokről kellőleg gondoskodni, akarta az egyházat, mire itt mód és nagy szükség van — fejleszteni, erősíteni s nem visszafejleszteni. — S hogy egyháзам álláspontja helyes volt, mindenki állítja, ki közelebről ismeri az itteni viszonyokat, így tervezi azt legujabban az egyházhkerület is, s mindkét egyház akarta is így, ha Csisko is akarta volna, de mert ő nem akarta, vele szemben és ő miatta pressióval nem akarja ezen úgy az egyházhra, mint a lelkészekre kívánatos ügyet megoldani. — Csisko terve szerint lett volna nem csak a kerületben, de azontúl is a kassai r. k. plébánia mintájára egyik legjobb jövedelmező és legkényelmesebb lelkészi állás, egy főpappal s a szükség szerint annyi alárendelt káplánnal. — Nem tudtak, nem tudtunk ez ügyre megegyezni. — De ő hogy fenti célját elérje, rémítgetni kezdett, kijelentette személyesen nekem: „Öcsém! (még akkor így szólított) ha magát rendes papnak megválasztják, én önnel minden személyes érintkezést megszakítok, az én káplánom nem lesz, e jövedelmet elvonom, s azon leszek, hogy egyházh is semmi segélyt kívülről ne kapjon!“ Beváltotta szavát, így tett, így tesz. — Tűz és víz között önkéntelenül állottam. — Egyháзам végre az esperességi elnökség jelenletében, helyeslése mellett egyhangúlag rendes lelkészének megválasztott s beigatott.

E közben kért meg arra Csisko: ne fogadjam el a rendes papságot, jobb dolgom lesz mellette mint segédlelkésznek, mondjak le! Tiszta meggyőződésből, egyháзам egyhangú akaratával szemben, felettes hatóságom helyeslése mellett nem tettem, nem tehettem e kívánságát. — Itt válltak el eddig békességben vezetett útjaink, ez lett Csisko előtt megbocsáthatatlan bűnöm, melyet megbocsátani, kiengesztelni, a változhatatlanba megnyugodni, a legjobb, a legtisztább indulat és akarat mellett az önző makacssággal szemben nem sikerült. — Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, soha sem szóval, sem cselekedettel, mely neki kárára lett volna, nem sértettem, nem bántottam meg őt, mint ő engem. — Sőt annyira mentem, hogy azon cselekedetet, mely szerinte káros, mások és mindenki szerint helyes és üdvös, hogy a békés együtt működést vele biztosítsam, előtte le vezekelni akartam, ismételve oda vittem egyháзамat, hogy legyen meg az ő akaratát egyesüljünk üdvösen. — Mit ha, mint mondja: „lelkészi teendőiben mindig magasabb evangéliumi és prot. elvek és indokok vezetnek és nem személyes ambíciók, nemtelen önző rügök“ — okvetlen el kellett volna fogadnia s egyházhát

legalább egy időre még elkerülhető anyagi tehertől megmentenie. — Rídegen elutasította, minden cselekedetemben ambíciójára veszélyt, önző érdekére kárt lát. — Restelli, szégyelli, hogy az az egyház, melyet ő saját érdekében Scultéty hosszas betegeskedése alatt, esperességben, kerülten, mindenütt élettelen cadávernek, meghalt egyháznak elhíresztelt, már két évi itt működésem után parochióját 4000 fton felül renoválta és kiépítette, Rás-Benyéken leányegyházat alakított s 3000 fton felül itkolát épített ott, a lelkész készpénz fizetését az elődöm 300 frtjával szemben 600 frtra, a tanítóit 200 frtról 400 frtra emelte, biztosította, senkinek nem adósa, csak önmagától 1000 frt kölcsöne van. — S ha kérdi a t. olvasó, hogy ez a Csisko által cadávernek nevezett, tőkével nem bíró egyház, hogyan, miből fedezte és fedezi e nagy költséget, nem dicsekvésből, nincs rá szükségem, mindenkit cselekedetei dicsérik vagy gyalázzák, — egyedül egyháznak elismeréséről mondom, hogy fedezte és fedezi azt egyszerű, de buzgó népem ritka áldozatkészségéből s okos, czélserű egyházi gazdálkodás folytán. — S hogy e külső mellett egyházam belső élete is rendes, bizonyítja azt azon tény, hogy templomom nem üres s az úrvacsorázók száma évente 1200-ra megy fel. Kis körömben meghúzva, szerényen működöm, békességben élek mindenkivel, a vizsálytól irtózom s hogy egy városban lakó kartárssal mégis ily áldatlan viszonyban élek, elléggé sajnálom, annak megváltoztatására mint fiatalabb minden lehetőt megtettem s ha esetleg emberi gyarlóságból valami hibát elkövettem, kész vagyok azt bármikor jóvá tenni. De a mi a tisztesség vádját illeti, hát azt, a ki úgy cselekszik, mint maga megmutatta, ezt szent elvekkkel és példákkal igazolni nem átalja, kinek kapzeiségéért, kötekedő durva modoráért, már ev.-, katonai-, ev. ref.- és r. kath.-papok is körmére koppintottak, kinek én, miután láttam önző működését s legjobb akaratom hiábavalóságát, hogy békés jó útra hozni nem tudom, már két évvel ezelőtt azt mondtam, hogy vele szóba állani nem tartom érdemesnek, a tisztesség vádját ilyen embertől én el nem fogadom.

Homola István, ev. lelkész.

Az első segély a magyarhoni ág. hitv. egyházegyetem közalapjából. Az állami törvényhozás, a sorsjegykölcsöntörvény nem valósíthatása miatt vesztett 3 millió tőke jövedelmének kárpótlásul 1894-ben 150 ezer forintot, a tőkének 5% lija gyanánt, szavazott meg s azt az 1895-iki költségvetésbe is felvéve kifizeté, sőt az 1896-ikiban is igéri.

Az 1894-ben megszavazott és kifizetett 150 ezer ftból lélekszám arányában 50 ezer frt. egyházunknak a közalap gyarapítására adatván, az mint első évi jövedelem, a zsinati törvény értelmében a tőkéhez csatoltatott. Az 1895-ik évben kapott 50 ezer forintra nézve az egyetemes gyűlés, bizottságának javaslatára, oly módon intézkedett, hogy annak a közalapra vonatkozó törvény értelmében 20%-ja a közalap tőkéjének növelésére, 80%-lisa pedig a közalap folyó céljaira fordíttassék. Ily módon lett a közegyháznak, illetőleg a közalapnak első segélye tanintézetek, szegény egyházak, szegény lelkészek közt és a vallástani-tás céljaira kiosztva.

Az egyetemes gyűlés ezen határozata szerint kapnak: egyetemes theologiai akadémia 4000 frt, a selmeczi lyceum és képző 3200 frt, a soproni lyceum 2500 és a ti-

szakerületi collegium 3000 frtot összesen 8700 frt, a bányakerületi felsőbb leányiskola 1500 és a tiszai kerületi felsőbb leányiskolák 1000, összesen 2500 frt, 50 szegény egyház az egyetemes gyűléstől ajánlatára 5000 frt, 100 szegényebb javadalmazásu lelkész az egyetemes bizottság által kiosztott 10000 frt, 4 missionarius lelkész a püspökök rendelkezése alatt 1200 frtjával összesen 4800 frt, Dunántúlban a kikebelezett fehér-komáromi egyházmegyéért kárpótlásul 650 frt, A vallástani-tás céljaira 4350 összesen 40000 frt.

A Gyűléstől központi bizottmánya (Pozsonyban 1895. szept. 14-ikén jk. 21) az alábbi egyházaknak szavazta meg az 5000 frtot illetőleg a 100—100 frtos segélyt:

Bányakerületben: Apatelekek, Bánfalva, Birda, Czinkota, Jászkerékegyháza, Kálnok, Lugos, N.-Pivnitz, Szász-Pel-sőcz, T.-Szele, Titel és Vácznak.

Dunáninnen: A.-Bodony, Csabdi, Födemes, Kosztolány, Laáz, Óvár, Rakonca, Récsé, Salgó, Szend, Ny. Szerdahely és Szécsénynek.

Dunántúl: Baráti, Dunaföldvár, Határfő, Kanizsa, Péterhegy, Sár-Sz. Miklós, Sikátor, Sz.-Gróth, Sz.-László, Szöllős, Teés és Vázsonynak.

Tiszai kerületben: Baradna, Csanálos, Hruszó, Hvécsé, Keresztfalva, Király Lehot, Kis-Szeben, Komlós, Leke-nye, Sublechnitz, Szomolnok, Tokaj, Ujhely és Uj-Klonócznak.

Az államsegély tárgyában kiküldött egyetemes bizottság f. é. november 27-én tartott ülésében az alábbi 100 egyház lelkészeinek adott 100—100 frtot:

Bányakerületben: Ambrózfalván, Apateleken, Baján, Blatniczán, Csővárótt, Domonyban, Felső-Jeszenben, Főthon, Garamszeghen, Gyónon, Hájon, Lugoson, N.-Szt.-Miklóson, Pivniczán, Szabadkán, Titelen, Tót Györkőn, Tót-Prónán, Vácott, Z.-Radvánban.

Dunáninnen kerületben: A.-Bodonyban, A.-Szeliben, Bánkon, Béren, Bukóczon, Csabdin, Csákvárt, Devicsén, Dunaszerdahelyen, F.-Petényben, F.-Ozoron, F.-Rakonczán, Gyürön, Laázon, Ns.-Kosztolányban, Ny.-Szerdahelyen, Polichnón, Récsén, Salgón, Szádon, Szenden, Szécsényben, Turicskán, Vágújhelyen.

Dunántúli kerületben: Alsó Lövő, Antunovác, Bábony, Bőny, Dunaföldvár, Eőri-Sziget, Galsa, Gércze, Hánta, Kapi, Kis-Baboth, Kolta, Légrad, Mérges, Mogyoród, N.-Kanizsán, N.-Vázsonyban, Péterhegyen, Pusztasz.-Lászlón, Réthin, Sárvárótt, Sikátoron, Szeptneken, Szent-Antalfán, Teésen, Vönöczkőn és Zala-Istvánban.

Tiszai kerületben: Aboson, A.-Szántón, Feketepatakán, Forbergen, H.-Csanáloson, H.-Vécsén, Jzsákván, Kapi-Németfalván, Király-Lehotán, Kis-Szebenben, Komlóson, Komlós-Keresztesen, Kölcésen, Kun-Taploczán, Kükemzőn, Laponon, Margonyán, Mernyiken, Német-Jakabvágáson, Restéren, S.-A.-Ujhelyen, Sebespatakán, Sókuton, Svábóczon, Tállyán, Tokajban, Tótfaluban, Uj-Klonóczon és Zsagyén.

Az államsegély tárgyában kiküldött bizottság f. hó 11-én tartott ülésében a vallástani-tás céljaira megszavazott 4350 frtnak elosztását 1896 márczius havában megtartandó ülésére halasztotta el, azért, mert

az akkor még csak egy napos dunántúli püspöknek nem állottak egyházkerületének e tárgyban adatai rendelkezésére, a dunáninnyi és bányakerületi egyházkerületek képviselői pedig jelentették, hogy a vallástanításra vonatkozó teljes összeírás még nem fejeztetett be.

Ugyanezen ülésben állapítottatott meg a zon feliratnak szövege, Dr. Sztelho Kornél egyetemes jegyző előadó fogalmazványa alapján, melyet az állami dotáczióknak felemelése tárgyában még ez évben fog a Radó Kálmán és Baltik Frigyes elnöke alatt Gyurátz Ferencz, Horváth Sándor, Dr. Láng Lajos, Szent Iványi Árpád és gróf Zay Miklós tagokból alakított egyetemes gyűlési küldöttség a miniszterelnöknek átadni.

A beadással egyidejűleg közölni fogjuk a feliratot egész terjedelmében.

VEGYESEK.

— **Kiadói kérelem.** T. olvasóink az eddigi szerkesztő által vezetett lapnak utolsó számát veszik. Kérem, szíveskedjenek a hátralékosok ez év és hó végéig tartozásaikat kiegyenlíteni, hogy a kiadó hivatal is számláit kiegyenlíthesse. Anyagi haszonra nem számítottam, de veszteséget elszenvedni és pénzbeli áldozatot hozni képtelen vagyok. Szerkesztő kiadó.

— **Karácsony estéje a pozsonyi diakonissa házában.** A megváltó szeretet megjelenése a földön, régi jó szokás szerint minden családnak örömteljes ünnepe; azonban sehol sem oly megható, mint a krisztusi szereteten alapuló diakonissa intézetben. Mondhatni, a szent családnak képe az, mely kitarúl előttünk ott, hol az Üdvözítő szent nevében betegek és árvák a szeretet ölében menedéket, hű ápolást és gondos vezetést találnak. Ily megható ünnepet ült karácsony estéjén a pozsonyi diakonissa-intézet is, midőn d. u. 4 órák az egyház számos tagjainak jelenlétében a diakonissák, az árvák és kórházi betegek számára meggyújtott a karácsonyfa. A helyiség szűknek bizonyult, alig birta a résztvevők seregét befogadni. A diakonissa intézetben alakított s a pozsonyi egyház hajadonából szervezett énekkar ihletett szívből elénekelt a karácsonyi éneket, mire Schmidt K. Jenő az intézett lelkesí vezetője szokott ékesszólásával megtartotta a hit teljességéből fakadó beszédét. Az árvák köszönő szavai s váltakozó éneklés után szétosztattak az ajándékok, melyeket gyermekem örömmel vettek át a kicsinyek, hálás szívvel a kórházban ápolott betegek. Megható pillanat volt ez; érezte mindenki, hogy a gyülekezetben áldásával jelen van maga az Úr!

Dicsérológ kell felemlítenünk Frühwirth Sámuel, aki ügyszeretettel, szakavatottsággal vezette az általa tanított dalkar énekét. De kötelességünk felemlíteni azok nevét is, a kik lehetővé tették, hogy a gyermekeknek ily gazdag karácsonyfa állítottatott. Adakoztak: Rüdtt M. báróné 25 frtot, Rüdtt A. báróné 5 frtot, Meszlényi Lujza 10 frtot, özv. Vasskóné 20 frtot, Kismártonyiné, dr. Tauscherné, Andreae Ernő, özv. Greinerné, Stiegler házaspár, Wicklein házaspár, Jurenák házaspár 5—5 frtot, a locsmándy lelkes Löw Fülöp és neje 10 frtot; azonkívül az egyháznak igen sok tagja kelmet, ruhaneműt, élelmi- és fűszert.

A kegyelemnek Istene áldja meg legjobb áldásával ezen mi intézetünket, melyben jelenleg 6 felavatott, 4 előkészülő, 4 kísérletre felvett és 2 diakonissa növendék foglalkozik; a hozzácsatolt árvaházban 9 teljesen árva és 3 félárva nyert teljes ellátást; a mellett magánházaiknál 48 beteget ápolnak 1130 éjjeli és 1044 napi szolgálattal; a

kórházban pedig 173 egyén 4833 napon és éjszakán át nyert ápolást. Áldja meg az Isten ez intézetnek jölteveit is, kiknek száma évről-évre növekszik épúgy, mint évről-évre tért hódít a diakonissa intézmény is.

— **Új énekes könyv.** A pozsonyi német ajkú hivek számára az egyháznak derék lelkeszei: Fürst János, Ebner Gusztáv és Schmidt J. Károly lelkes urak új énekeskönyvet állítottak össze, mely az egyház áldozatkész kiadásában megjelent. Német énekköltőink legkiválóbb műveiből összeállított e gyűjtemény a vallásos érzület bensőségének és az élet minden szükségleteinek megfelelő 631 éneket tartalmaz. Az énekes könyvhöz van csatolva egy függelék templomi és magán imádságokkal. Ara, a bekecsés minősége szerint: 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr., és 2 frt 60 kr. Midőn buzgó lélekkel kérjük az Urat, hogy egyházunk hiveinek hitéletére tegye áldásossá e művet, egyuttal német ajkú testvéreinknek figyelmét felhívjuk ezen énekeskönyvre. Netaláni megrendeléseikkel szíveskedjenek a pozsonyi egyház irodájához (Convent utca 6 sz.) fordulni.

— **A pozsonyi ev. Lyceum új épületével** már annyira előre haladtak, hogy f. hó 21-én meg volt tartható a bokréta ünnepély. A felügyelet kitartó buzgóságára és a munkavezetők ügyességére vall, hogy ezen impozáns épületet aránylag oly rövid idő alatt tető alá hozták.

— **A dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerületi ének-és zenepartoló egyesület** saját pénztára javára f. hó 29-én d. e. 11 órák a soproni evang. gyülekezet templomában orgona- és ének-előadást rendez a következő műsorozattal: 1. Bach: Toccata (F.dur). Orgonán előadja Altdörfer Viktor úr. 2. a) Bortniansky: Ima. b) Kremser: Dankgebet. Dr. Kossow Jenő úr vezetése alatt előadja a „Soproni Zeneegyesület“ vegyeskara. 3. a) Mendelssohn: Andante (az F-moll szonátából). b) Merkel: Adagio. Orgonán játszsza Altdörfer Viktor úr. 4. a) Mendelssohn: Aria a „Paulus“ cz. oratoriumból. b) Beethoven: „Die Ehre Gottes.“ Orgonakisérettel éneklő Thiering Matild úrnő. a) Rubinstein: „Ueber allen Wipfeln ist Ruh!“ Női kar szoprán-szólóval. b) Lobgesang. Vegyeskar szoprán-szólóval s orgonakisérettel. A szóló-részeket éneklő Krickl-Lorenz Gizella úrhölgy. 6. Rheinberger: Fantázia és fuga. Orgonán előadja Altdörfer Viktor úr.

— **Tulkapások.** Neveket egyelőre nem említenk; de lehet, hogy az egész ügyet a maga csunya és megvetésre méltó részleteivel együtt napfényre hozzuk. Egy városban két tekintélyes evang. gyülekezetnek egy temploma van: mindkét részbeli hivek különben igen szépen megférnek; ha az egyik gyülekezetnek istentisztelete véget ér, bejönnek a másiknak tagjai áhítatosságra. Csak a keresztelések-nél van baj. Az egyik lelkesztárs úr ugyanis igen nagy mérvű elkeresztelési mániában szenved s így elhalászsa kollégájának juhockait. A papi tisztességgel határozottan ellenkezik az ilyen „pápista“ eljárás. Nem elég, hogy katolikus papok részéről történtek és történnék ilyen tulkapások, mi nekünk is kell rész ilyen rossz fából! A kollegiálitásnak nem épen dicséretreméltó példája ez! Óvakodjunk ettől és ne blamirozzuk magunkat hiveink előtt!

— **Szerkesztői üzenet.** H. J. — K—n. A „válasz“ elején álló idézet Schiller „Wilhelm Tell“-jéből van véve, még pedig a 4-ik felvonás 3-ik jelenetében ezt mondja Tell:

Es kann der Frömmste nicht in Frieden bleiben,
Wenn es dem bösen Nachbar nicht gefällt.

PÁLYÁZAT.

B. Szarvason az egyik segédlelkészi állás megüresedvén, a pályázni óhajtok felhivatnak, hogy alólírott nál jelentkezzenek. — Szükségeltetik a magyar és tót nyelv bírása. Fizetés 150 forint és teljes ellátás (ágyneműn kívül).

Placskó István, ev. lelkész.